

Predlog

Crna Gora

Ministarstvo unutrašnjih poslova

**ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ
O REALIZACIJI STRATEGIJE REINTEGRACIJE LICA VRAĆENIH NA OSNOVU SPORAZUMA O READMISIJI ZA
PERIOD 2016.-2020. GODINU**

Podgorica, decembar 2020. godine

S A D R Ž A J

I.	<i>Uvodni rezime s osvrtom na postignute rezultate aktivnosti za izvještajni period (AP) plus osvrt na ljučna dostignuća za cjelokupan period važenja strateškog dokumenta</i>	2
II.	<i>Informacija o statusu indikatora uspjeha (napredak u postizanju strateških i operativnih ciljeva) za sveukupan period trajanja strateškog dokumenta</i>	6
III.	<i>Tabela o realizaciji aktivnosti Akcionog plana za 2020. godinu</i>	7
IV.	<i>Nalaz evaluacije</i>	35
V.	<i>Osvrt na planirana i utrošena finansijska sredstva</i>	36
VI.	<i>Preporuke za naredni ciklus planiranja politika</i>	37

I. ODNI REZIME

Završni izvještaj o realizaciji strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godinu, pripremljena je saglasno obavezi Ministarstva unutrašnjih poslova iz Programa rada Vlade Crne Gore za IV kvartal 2020. godine.

Vlada Crne Gore je u aprilu 2016. godine usvojila **Strategiju reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godine**. Ova Strategija je izraz kontinuiteta sa prethodnim strateškim dokumentom (2011.-2016.), i osnovni razlog njenog donošenja jeste nastavak rada na unapređenju preduslova za adekvatan pristup procesu povratka i reintegracije povratnika na svim nivoima, kroz dodatno jačanje admisinstativnog i institucionalnog okvira.

Crna Gora je u prethodnom periodu u kontinuitetu sprovodila aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje uslova na polju zakonitih migracija, iniciranju, potpisivanju i dosljednoj primjeni sporazuma o readmisiji, kao i punoj reintegraciji povratnika po readmisiji, a sve na platformi intenzivne regionalne i međunarodne saradnje i usklađivanja sa pravnom tekovinom i najboljom praksom zemalja članica Evropske unije.

Zaključivanjem i primjenom sporazuma o readmisiji, odnosno ponovnom prihvatu lica koja nemaju dozvolu boravka, jedna je od obaveza Crne Gore koja, između ostalog, predstavlja osnovu za kontrolu i sprječavanje ilegalnih migracija. Sporazumi o readmisiji predstavljaju značajan instrument politike povratka migranata i tražioca azila iz država članica EU kojima se definiše obaveza država potpisnica o ponovnom prihvatu svojih državljana, kao i državljana trećih država i lica bez državljanstva.

Prije svega treba istaći da je readmisija čin države kojim se prihvata ponovni ulazak pojedinca (vlastitog državljanina, državljanina treće zemlje ili apatrida) za kojeg se otkrilo da je nezakonito ušao, ili bio prisutan, ili boravio u drugoj zemlji. Sporazumom o readmisiji utvrđuju se uzajamne obaveza ugovornih strana, kao detaljnih upravnih i operativnih postupaka, u cilju olakšavanja povratka i tranzita lica koja ne ispunjavaju, ili više ne ispunjavaju uslove za ulazak, prisustvo ili boravak na teritoriji države koja upućuje zahtjev za readmisiju. Sporazumi o readmisiji predstavljaju značajan instrument politike povratka migranata i tražioca azila iz država članica EU kojima se definiše obaveza država potpisnica o ponovnom prihvatu svojih državljana, kao i državljana trećih država i lica bez državljanstva. Takođe, Crna Gora može ispuniti obaveze koje je prihvatila Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i sporazumima o readmisiji samo održivom integracijom povratnika kao najvažnijom karikom u lancu kontrole migracija. Pod održivom integracijom povratnika podrazumijeva se djelotvorna politika države, čiji je cilj da se povratnici integrišu na efikasan, održiv i dugoročan način u crnogorsko društvo, uz puno uvažavanje njihovih prava.

Potpisan je Sporazum o readmisiji sa Turskom, Azerbejdžanom, dok je sa Gruzijom potpuno usaglašen tekst sporazuma 2019. godine. Zaključeni su implementacioni protokoli sa Mađarskom, Kraljevinom Španijom i Grčkom.

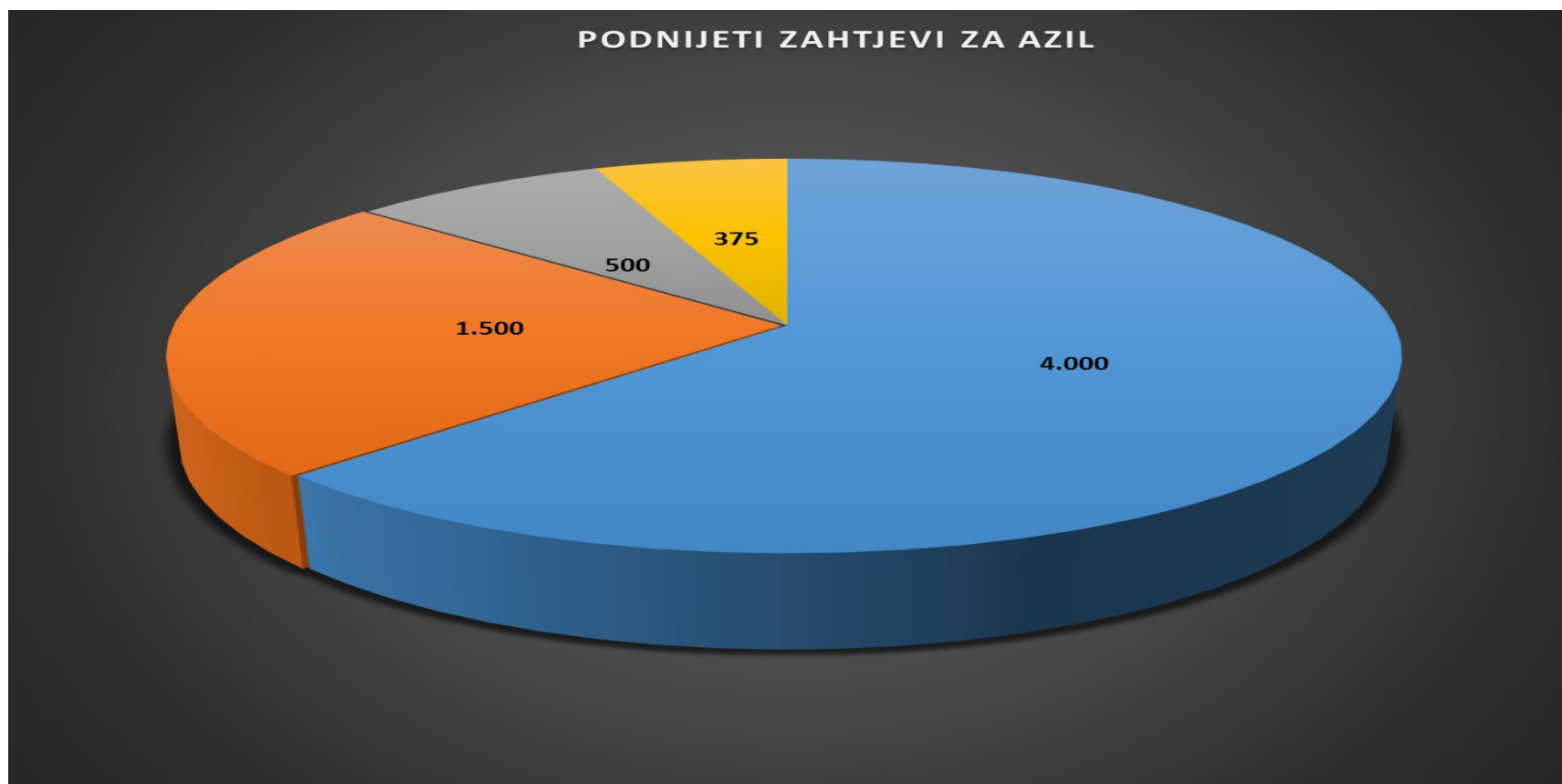
U pogledu ključnih dostignuća za realizaciju mjera i aktivnosti iz ove Strategije ističemo da je Vlada Crne Gore krajem decembra 2018. godine donijela novu **Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave**, i u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova/Direktorata za građanska stanja i lične isprave sistematizovana je Direkcija za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji, u kojoj se, pored ostalih, vrše se poslovi koji se odnose na pružanje pomoći pri reintergraciji povratnika po readmisiji.

U samom izvještavanju o sprovođenju ovog strateškog dokumenta, pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, kao predstavnici međuresorske radne grupe su učestvovali i predstavnici: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Uprave policije, Uprave za inspeksijske poslove,

Poreske uprave, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Zajednice opština Crne Gore, Crvenog krsta Crne Gore, Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR) - Predstavništvo u Crnoj Gori, Međunarodne organizacije za migracije (IOM), NVO Pravnog Centra i NVO Građanske alijanse.

Najznačajnija aktivnost u periodu trajanja ovog strateškog dokumenta je ta što se konstantno i značajno smanjuje broj crnogorskih državljana koji traže azil u državama članicama EU, tako da je EU zabilježila pozitivan trend smanjenja broja zahtjeva za azil od strane crnogorskih državljana, tako da ih je u 2015. godini bilo oko 4.000, u 2016. godini oko 1.500, u 2017. godini bilo oko 500, dok ih je u 2018. godini bilo 375, što znači da je ovaj broj opao u odnosu na 2015. godinu za oko 90%. Sve je ovo konstatovano na petom sastanku Zajedničkog komiteta za readmisiju CG-EU, koji je održan 22. jula 2019. godine u Podgorici.

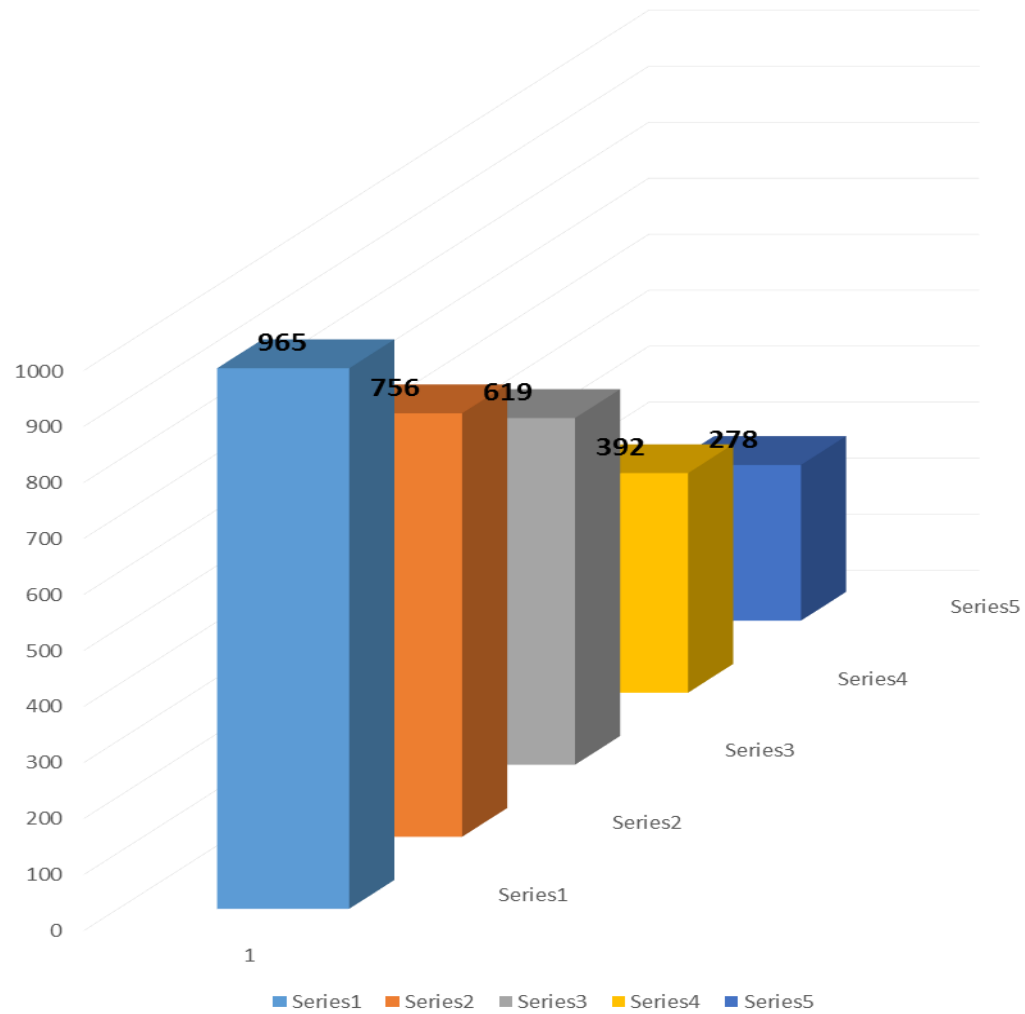
Statistički prikaz o broju crnogorskih državljana koji su tražili azil u EU za 2015. 2016. 2017 i 2018. Godinu

Sve ovo je rezultiralo da se i smanji broj zahtjeva za readmisiju tako da je u periodu trajanja ovog strateškog dokumenta konstantno smanjenje broja crnogorskih državljana za koje se traži saglasnost za vraćanje u Crnu Goru, tako da je u 2016. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 965 lica, u 2017. godini za 756 lica, u 2018. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 619 lica, u 2019. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 392 lica, dok je 2020. godini (01.01.-01.10.) zaprimljen zahtjev za readmisiju za 278 lica, što znači da je ovaj broj opao u odnosu na 2016. godinu za oko 70%.

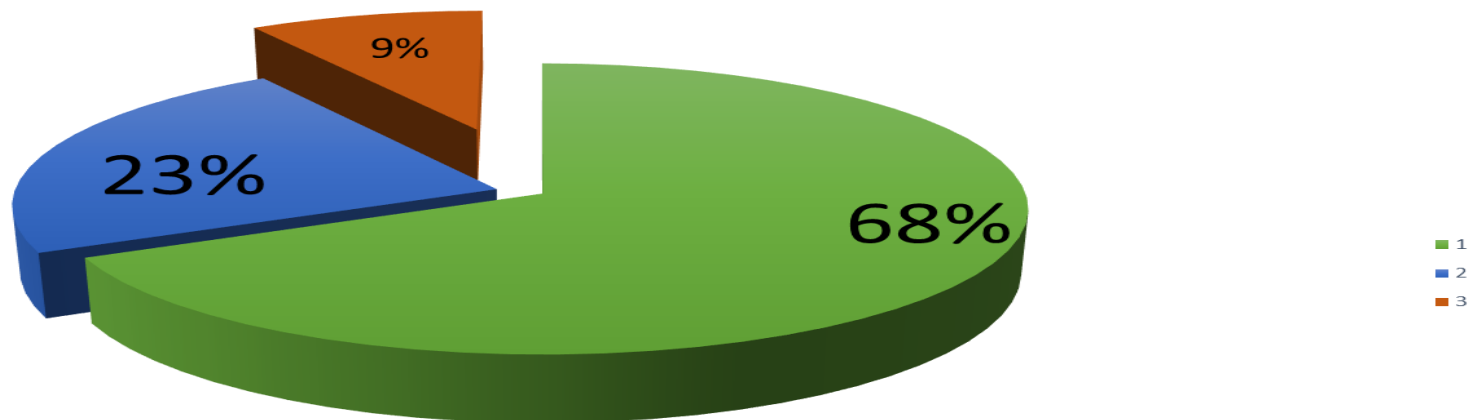
Statistički prikaz o broju lica za koja je dostavljen zahtjev za readmisiju za 2016. 2017. 2018. 2019. i 2020. Godinu

ZAHTJEVI ZA READMISIJU

Akcionim planom za sprovođenje Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu Sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godina, za 2020. godinu definisano je tri strateška cilja, koji će se realizovati kroz sedam operativnih ciljeva, odnosno ukupno 34 aktivnosti, od čega je 23 aktivnosti realizovano, odnosno 68 %, aktivnosti čija realizacija u toku ima 8, odnosno 23 %, dok je 3 aktivnosti nerealizovano, odnosno procentualno 9% .

Chart Title

Uprkos navedenim dostignućima, još uvijek na kraju primjene ovog strateškog dokumenta imamo situaciju da je za određeni broj planiranih aktivnosti status realizacije još uvijek u toku. Kao suštinski izazov za realizaciju planiranih aktivnosti se može navesti nedovoljno i neprecizno planiranje budžetskih stavki, posebno kod aktivnosti za čiju realizaciju nijesu dovoljna redovna sredstva nadležnih institucija, već iste iziskuju posebno planiranje budžeta ili donatorskih sredstava. Ovdje se prije svega misli na uspostavljanje elektronske Baze podataka o licima koja su vraćena u skladu sa sporazumima o readmisiji i elektronsko uvezivanje svih nadležnih organa koji se bave ovim pitanjima, kao i na pružanje pomoći povratnicima od strane nadležnih organa prilikom ostvarivanje prava na obezbjeđenje privremenog smještaja, što je u nadležnosti lokalnih samouprava.

Bitno je spomenuti da su izvještajni period za 2020. godinu obilježila neočekivana dešavanja u vezi sa pandemijom COVID 19 virusa. Zbog širenja pandemije, koja predstavlja globalni izazov, i njenih posljedica, usporene su brojne aktivnosti predviđene Akcionim planom za sprovođenje Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu Sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godina, za 2020. Godinu, posebno u dijelu organizovanja obuka, seminara, sastanaka i sl.

Izazovi sa kojim su se susrele nadležne institucije koje su uključene u proces povratka stranih državljana koji nezakonito borave u Crnoj Gori se odnose prije svega na nedostatak putnih isprava za lica koja treba vratiti po readmisiji, nije razgranata mreža stranih DKP u Crnoj Gori, nedostatak prevodilačkih kapaciteta, treba poboljšati saradnju sa DKP porijekla migranata, ne postojanje sporazuma o readmisiji sa trećim državama sa glavnim izvorima neregularnih migranata, kao što su Pakistan, Irak, Iran, Maroko i Alžir, poteškoće u profilisanju migranata (utvrđivanje godina života i ranjivosti), i ne postojanje elektronskih Baza podataka.

II. INFORMACIJA O STATUSU INDIKATORA USPJEHA (NAPREDAK U POSTIZANJU STRATEŠKIH I OPERATIVNIH CILJEVA) ZA SVEUKUPAN PERIOD TRAJANJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

a) Opšti pregled

S aspekta indikatora uspjeha treba napomenuti da Strategija reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016.-2020. godine nije rađena u skladu s važećom Metodologijom za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore, jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja Strategije. Izvještaji o realizaciji akcionih planova za primjenu Strategije za 2016. i 2017. godinu nijesu obuhvatali tabelarni prikaz statusa realizacije aktivnosti, već je izvještaj o realizaciji planiranih aktivnosti opisnog karaktera, što dodatno otežava pripremu završnog izvještaja u skladu sa novom metodologijom izvještavanja.

Osnovni cilj ove Strategije je bio stvaranje preduslova za adekvatan pristup procesu povratka i reintegracije na svim nivoima kroz dodatno jačanje institucionalnog okvira, efikasni proces asistencije, edukaciju i uspostavljen sistem monitoringa za praćenje Strategije i realizacije Akcionog plana za njeno sprovođenje. Implementacija Strategije sprovodila se na osnovu godišnjih akcionih koji identifikuju glavne mjere, vremenski okvir, nadležne organe i izvore finansiranja.

Pored već potpisanih sporazuma o readmisiji (EU, Kraljevina Norveška, Švajcarska Konfederacija, Bosna i Hercegovina, Albanija, Hrvatska, Srbija, Makedonija, Kosovo, Moldavija), preduzete su aktivnosti i u međuvremenu potpisan je Sporazum sa Turskom (primjenjuje se od 2016. godine), Azerbejdžanom (primjenjuje se od 2017. godine), dok je sa Gruzijom potpuno usaglašen tekst sporazuma 2019. godine.

Takođe, pored već zaključenih implementacionih protokola s državama članicama EU (Republikom Slovenijom, Maltom, Republikom Austrijom, Bugarskom, Republikom Češkom, Republikom Njemačkom, Državama Beneluksa, Slovačkom Republikom, Republikom Estonijom i Italijom), zaključeni su protokoli sa Mađarskom, Kraljevinom Španijom i Grčkom. Prema svim ostalim državama članicama EU, sa kojima nemamo potpisan implementacioni protokol inicirano je vođenje pregovora u cilju njegovog zaključivanja.

Najznačajnija aktivnost u periodu trajanja ovog strateškog dokumenta je ta što se konstantno smanjuje broj crnogorskih državljana za koje se traži saglasnost za vraćanje u Crnu Goru, tako da je u 2016. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 965 lica, u 2017. godini za 756 lica, u 2018. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 619 lica, u 2019. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 392 lica, dok je 2020. godini (01.01.-01.10.) zaprimljen zahtjev za readmisiju za 278 lica, što znači da je ovaj broj opao u odnosu na 2016. godinu za oko 70%.

U pogledu ključnih dostignuća za realizaciju mjera i aktivnosti iz ove Strategije ističemo da je Vlada Crne Gore krajem decembra 2018. godine donijela novu **Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave**, kojom su poslovi koji se odnose na pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, iz prethodne nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Shodno navedenom, u cilju stvaranja funkcionlanog, efikasnog i sveobuhvatnog sistema međunarodne zaštite, pored poslova primjene međunarodnih ugovora o readmisiji, poslovi pružanja pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, su u nadležnosti jednog državnog organa (MUP-a). Ovakvo rješenje garantuje uspješnu i kvalitetnu implementaciju standarda i politika iz ove oblasti.

U okviru MUP/Direktorata za građanska stanja i lične isprave sistematizovana je Direkcija za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji, u kojoj se vrše se poslovi koji se odnose na smještaj stranaca kojima je odobren azil, supsidijarna ili privremena zaštita i pomoć pri integraciji u društvo; koordiniranje u ostvarivanju zakonom propisanih prava stranaca kojima je odobren azil ili supsidijarna zaštita (učenje crnogorskog jezika, istorije i kulture, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, obrazovanje, humanitarna pomoć, pravna pomoć, novčana pomoć, rad, spajanje porodice i dr.); pružanje podrške za uključivanje u društveni, ekonomski, kulturni život; pružanje podrške za realizaciju započetih programa i planova za trajno rješavanje statusa izbjeglica; pružanje pomoći pri reintergraciji povratnika po readmisiji; realizaciju nacionalnih, regionalnih i međunarodnih dokumenata za rješavanje pitanja izbjeglice; saradnju sa Visokim komesarijatom Ujedinjenih nacija za izbjeglice, Crvenim krstom Crne Gore i drugim organizacijama i institucijama; obavljanje drugih poslova iz djelokruga Direkcije.

Isto tako, sa šestog sastanku Zajedničkog komiteta za readmisiju CG-EU, koji je održan elektronskom razmjenom informacija i potpuno usaglašen Zapisnik (sredina 2020. godine), pored ostalog, konstatovano i sljedeće:

„Čak i prije uvođenja bezviznog režima, države članice nisu prijavljivale više od dvadesetak nelegalnih prelazaka granice crnogorskih državljana godišnje. Nakon 2009. godine, ova cifra se dodatno smanjila, a u 2019. i 2020. godini, nije registrovan nijedan slučaj pod ovim pokazateljem.

Države članice su prijavile preko 400 odbijanja ulaska izdatih državljanima Crne Gore u 2019. godini, što odražava dugoročni trend. Trećina ovih slučajeva je registrovana na graničnim prelazima sa Mađarskom i Hrvatskom. Najčešći razlog za odbijanje ulaska 2019. godine je bio nedostatak odgovarajućih dokumenata koji opravdavaju svrhu i uslove boravka, nedostatak dovoljnih sredstava za život u odnosu na period i način boravka; drugi razlog je taj što je to lice neko za koga je izdato upozorenje, kako bi mu se onemogućio ulazak u šengenski informacioni sistem (SIS) ili nacionalni registar.

Broj tražioca azila iz Crnoj Gori takođe opada, od vrhunca u 2016. godini, iako je taj broj daleko od zanemarljivog. Stopa priznavanja azila je sve niža, i opala je na 2.4% u 2019. Godini. Države članice koje se najviše suočavaju sa pritiskom na sistem azila su bile Njemačka (195 riješenja o azilu izdatih 2019. godine, stopa priznavanja 0%) i Francuska (140 riješenja o azilu izdatih 2019. godine, stopa priznavanja azila 3.6%)“.

U oktobru 2020. godine je objavljen **Radni dokument – Izvještaj za Crnu Goru za 2020. godinu**. Za izradu ovog dokumenta, uz informacije koje su dostavljene od strane državnih organa, korišćen je i niz drugih izvora, uključujući ekspertske misije, izvještaje o praćenju međunarodnih organizacija i organizacija civilnog društva, kao i priloge od država članica.

U Radnom dokumentu EK za 2020. godine za oblast readmisije konstatovano je sljedeće:

« Sporazum o readmisiji između EU i Crne Gore olakšava 15 protokola o readmisiji za sprovođenje potpisanih s državama članicama EU, uključujući protokol za sprovođenje potpisan s Grčkom u martu 2019. godine. Crna Gora ima 10 sporazuma o readmisiji sa zemljama koje nisu članice EU, uključujući sve partnere sa Zapadnog Balkana i Tursku, a završila je i pregovore s Gruzijom. Zahtjevi za početak pregovora o readmisiji upućeni su Pakistanu, Iranu, Iraku, Maroku i Alžiru.

Sekundarna kretanja nastavila su da doprinose migracionim tokovima, posebno ona koja su rezultat readmisija iz Bosne i Hercegovine. Crna Gora je 2019. godine prihvatila readmisiju 2.213 državljana trećih zemalja iz susjednih zemalja u okviru bilateralnih sporazuma o readmisiji, od čega 2.033 iz Bosne i Hercegovine (rast od 139% u odnosu na 2018. godinu). Readmisija državljana trećih zemalja iz Crne Gore u susjedne zemlje povećanaje na 382 lica u 2019. godini, uključujući 350 u Albaniju, što je poboljšanje u odnosu na prethodne godine. Bilateralnu saradnju s Albanijom u oblasti na readmisije treba dalje razvijati.

Ostvaren je samo 41 dobrovoljni povratak iz Crne Gore, uključujući 21 u susjedne zemlje, koje je neposredno obrađivala crnogorska granična policija, i 20 u zemlje porijekla, uz podršku Međunarodne organizacije za migracije. Proces dobrovoljnog povratka otežan je odsustvom konzularnih predstavništava zemalja porijekla u Crnoj Gori. Uprkos administrativnim barijerama, treba definisati proaktivniju politiku dobrovoljnog povratka i dodijeliti potrebna sredstva za ublažavanje migracionog pritiska.

Sporazum o readmisiji između EU i Crne Gore sprovodi se na zadovoljavajući način, a broj zahtjeva za readmisiju iz država članica EU i dalje opada. Bilo je petsto devedeset i pet crnogorskih građana kojima je naređeno da napuste EU 2019. godine. Stopa povratka bila je 59,7%, u odnosu na 73% u 2018. godini. Budući da države članice EU izvještavaju o dobroj saradnji, ovo smanjenje može biti rezultat obrade izuzetno velikih količina odluka, zaostatak u prethodnim godinama i možda sekundarnih kretanja.

Crna Gora mora da nastavi s naporima u pogledu suočavanja s migracionim pritiskom, daljim razvojem svoje međunarodne saradnje na readmisiji i podržavanjem uspješne reintegracije povratnika, povećanjem kapaciteta za procesuiranje mreža krijumčarenja migranata, povećanjem kapaciteta za prihvati i poboljšanjem sistema prikupljanja podataka o svojim migrantima“.

Jasno je na osvu izvještaja EK da su u izvještajnom periodu realizovane značajne reformske aktivnosti koje treba da doprinesu unapređenju procedura propisanih sporazumima o readmisiji, kao i reintegraciji povratnika po readmisiji, međutim postoji prost za unaprjeđenje ove oblasti posebno s aspekta uspješne reintegracije povratnika u crnogorsko društvo.

b) realizacija aktivnosti pojedinačno po svakom od ciljeva

Prije svega treba istaći da početkom primjene ovog strateškog dokumenta crnogorske institucije, u čijoj su nadležnosti oblasti obrazovanja, zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, kao i lokalne zajednice nisu bile adekvatno informisane o procesu readmisije zbog čega je često izostajala odgovarajuća asistencija povratnicima. Nedostatak institucionalnih

kapaciteta koji bi omogućili da nadležne institucije pruže efikasnu asistenciju povratnicima po sporazumima o readmisiji, naročito kada su u pitanju posebno osjetljive grupe koje trebaju specifičnu vrstu asistencije i predstavljale su jedan od ključnih problema za uspješnu integraciju povratnika. Tijela koja su nadležna za pitanja migracija su na državnom nivou, ali nadležnosti za pitanja poput zdravstvene zaštite, zapošljavanja, socijalne zaštite, stambenog zbrinjavanja i obrazovanja postoje na nižim nivoima (opštinama). Koordinacija između tijela različitih nivoa je bila nedovoljna, a neki od razloga za to su nepostojanje adekvatnih procedura, slaba informisanost, nedovoljni finansijski, ljudski i materijalno-tehnički resursi.

Zatim, početkom primjene ovog strateškog dokumenta državljani Crne Gore koji su se nalazili u procesu povratka suočeni su bili sa suštinskim i praktičnim problemima u postupku ostvarivanja prava pred organima državne uprave zbog toga što nijesu posjedovali lična dokumenta. Nedostatak ličnih dokumenata i teškoće sa kojima se povratnici susreću prilikom dobijanja istih predstavljaju jedan od osnovnih uzroka problema u pristupu i ostvarivanju ostalih prava povratnika.

Isto tako, zadovoljavanje stambenih potreba smatra se jednim od osnovnih uslova za održivu reintegraciju povratnika. U velikom broju slučajeva, nakon što se vrate u zemlju, povratnici su iznajmljivali privatni smještaj ako za to imaju novca, ili su se useljavali kod rodbine i prijatelja. Što se tiče pojedinih pripadnika RE populacije, oni su smještaj pronalazili u okviru nekih naselja na obodima gradova, bez osnovne infrastrukture, odnosno električne mreže, vodovoda i kanalizacije. Problem većine pripadnika RE populacije sastoji se u tome što se veliki broj kuća ne može legalizovati zbog neriješenog imovinskog i pravnog statusa zemljišta ili objekata, neodgovarajuće građevinske dokumentacije, nepostojanja infrastrukture, itd.

Činjenica da su centri za socijalni rad prva adresa za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite govori u prilog značaja njihove uloge u području integracije povratnika. Nedovoljna edukovanost nadležnih institucija svih nivoa koje nijesu dovoljno upoznate sa procesom readmisije za posljedicu su imale njihovu nespremnost da se sistemski uključe u proces reintegracije povratnika. S druge strane, ni povratnici nijesu bili dovoljno informisani ni o svojim pravima ni o obavezama nadležnih institucija u pogledu pružanja podrške za njihovu integraciju u mjestima povratka.

Nepostojanje preciznih i sistematizovanih podataka o broju i socijalno-ekonomskom statusu povratnika su sprječavala izradu realnih analiza njihovih potreba i, u skladu sa tim, uspostavljanje osnovnih okvira ovih problema. Uspostavljanje jedinstvene baze podataka o povratnicima po sporazumima o readmisiji predstavlja osnovu za planiranje i realizaciju aktivnosti usmjerenih na njihovu punu integraciju u mjestima povratka.

Kako bi se predstavili ključni rezultati koji su ostvareni u periodu važenja navedenog strateškog dokumenta, u nastavku je dat prikaz stepena realizacije aktivnosti, pojedinačno po svakom od ciljeva.

- **uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima prihvata i reintegracije povratnika, naročito s aspekta organa na državnom, odnosno lokalnom nivou**

Ovaj specifični cilj je u najvećoj mogućoj mjeri realizovan i formirani su timovi za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, kako na centralnom tako i na lokalnom nivou. Tako su tokom 2018. godine, formirani sljedeći timovi:

Tako su formirani sljedeći timovi:

- u 2018. godini:

- Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Bijelo Polje;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Rožaje;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštine Berane, Andrijevicu i Petnjicu;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za Glavni grad Podgoricu i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuzi.
- u 2020. godini:
- Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Nikšić;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Plav;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Pljevlja;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Bar;
 - Operativni tim za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Tuzi.

U 2020. godini, došlo je do personalnih promjena u sastavu operativnih timova za opštine Rožaje, Bijelo Polje, Berane, Andrijevicu i Petnjicu, kao i za Glavni grad i opštine u okviru Glavnog grada, Podgorica i Golubovci.

Takođe, Crveni krst Crne Gore je imenovao predstavnike za timove za podršku za integraciju. Učešće predstavnika Ministarstva zdravlja, stoji na raspolaganju za učešće u timu koji bude obrazovao nadležni državni organ, kako bi se ovim pitanjima pristupilo multisektorski. Sugestija: Predstavnici MZ već su uključeni u formirane operativne timove po gradovima.???? Po nama ova rečenica je nepotrebna jer u drugom pasusu poslije ovog navedeno je da MZ i CK CG imaju predstavnike u operativnim timovima.

U sastavu Međuresorskog Operativnog tima za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva rada i socijalnog staranja su i predstavnici Ministarstva prosvjete, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva zdravlja, Uprave za kadrove, Uprave policije, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Crvenog krsta Crne Gore, Glavnog grada sa opštinama Podgorica i Golubovci, opštine Tuzi, opštine Bijelo Polje, opštine Rožaje, opštine Bar, opštine Pljevlja, opštine Nikšić, opštine Plav, opštine Berane, JU Centara za socijalni rad Plav i Gusinje, JU centra za socijalni rad Rožaje, JU Centra za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj, JU Centra za socijalni rad Bijelo Polje, JU Centra za socijalni rad za opštine Pljevlja i Žabljak, JU Centra za socijalni rad Podgorica, Golubovci i Tuzi, JU Centra za socijalni rad Berane, JU Centra za socijalni rad Nikšić, IOM- a, NVO Juventas, kao i jedan bivši povratnik po ugovoru o readmisiji.

U timovima na lokalnom nivou su pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja i predstavnici opština i Glavnog grada sa opštinama u sastavu Podgorica i Golubovci, centara za socijalni rad, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Zavod za zapošljavanje, Uprave policije, Crvenog krsta Crne Gore i NVO Juventas.

Formiranjem ovih timova napravljen je iskorak u postupku reintegracije povratnika u smislu da je na ovaj način uspostavljan sistem koordinacije između institucija koje se bave pitanjima prihvata i reintegracije povratnika, naročito s aspekta organa na državnom, odnosno lokalnom nivou. Na ovaj način su uspostavljeni mehanizmi redovnog obavještanja predstavnika lokalne samouprave o licima koja se vraćaju po sporazumima o readmisiji, jer do sada ove saradnje nije ni bilo.

➤ **Jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta u cilju pružanja adekvatne asistencije povratnicima**

Ovaj specifični cilj je realizovan. Što se tiče kapaciteta koji se odnose na djelokrug rada Direktorata za građanska stanja i lične isprave/Direkcije za strance, migracije i readmisiju/Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji, treba istaći da su u ovom trenutku administrativno tehnički kapaciteti na zadovoljavajućem nivou. Isti se jačaju kontinuiranim učešćem na seminarima i radionicama iz oblasti migracija. Što se tiče jačanja administrativnih kapaciteta treba istaći da su poslovi koji se odnose na pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, iz prethodne nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova/jednog državnog organa. Ovakvo rješenje garantuje uspješnu i kvalitetnu implementaciju standarda i politika iz ove oblasti.

Direkcija za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji osnovana je u prvoj polovini 2020. godine, kao organizaciona jedinica Direktorata za građanska stanja i lične isprave-MUP. Poslovi koji se odnose na povratnike po readmisiji vrše u Odsjeku za reintegraciju povratnika po readmisiji, kao organizacione jedinice u okviru Direkcije. U navedenom odsjeku je sistematizovano šest radnih mjesta, od čega su popunjena tri radna mjesta.

➤ **Osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju povratnicima**

Ovaj specifični cilj je realizovan, u smislu da je Ministarstvo unutrašnjih poslova, u saradnji sa ostalim relevantnim subjektima i uz finansijsku podršku Međunarodne organizacije za migracije (IOM), sačinilo i štampalo **Informator za povratnike po readmisiji** i **Poster sa osnovnim informacijama za povratnike po readmisiji** na crnogorskom jeziku. Ovaj

materijal je dostavljan **Ministarstvo vanjskih poslova**, radi prosljeđivanja diplomatsko konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu, zatim **Upravi za zbrinjavanje izbjeglica**, radi prosljeđivanja nadležnim organima i ciljnim grupama i **Upravi policije/Sektoru granične policije**, radi distribuiranja na svim graničnim prelazima u Crnoj Gori. Na ovaj način povratnici su odmah nakon dolaska u Crnu Goru upoznati sa svojim pravima i obavezama. Takođe, lokalnim zajednicama pružena je podrška u sprovođenju programa reintegracije, u smislu da je tokom 2019. godine održano pet sastanaka na kojima su definisani mehanizmi podrške a sve u cilju inteziviranja saradnje sa predstavnicima centara za socijalni rad i opština Podgorica, Bijelo Polje, Berane i Rožaje.

U izvještajnom periodu:

- svim licima koja su imala potrebu za ličnim dokumentima ista su izdata, osim za devet lica čije izdavanje lične dokumentacije je u toku,
- za devetoro djece je pokrenut postupak kod nadležnog osnovnog suda radi utvrđivanja identiteta,
- za dva lica je obezbijeđen smještaj u trajanju od tri dana nakon povratka u Crnu Goru,
- dva lica su stambeno obezbijeđena nakon tri dana od strane nadležne opštine,
- jedno lice je smješteno u Dječiji dom „Mladost“ Bijela,
- jedno lice je smješteno u kolektivnom centru za smještaj starih i iznemoglih lica,
- 63 lica su informisana od strane nadležnog biroa rada o mogućnostima i uslovima zapošljavanja, za profesionalnu orijentaciju o posredovanju o uključivanju u mjere aktivne politike zapošljavanja,
- dva lica su zaposlena posredovanjem nadležnog biroa rada,
- dva lica je ostvarilo pravo na novčanu naknadu shodno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju,
- 16 lica je ostvarilo pravo na materijalno obezbjeđenje, jedanaest lica jednokratnu novčanu pomoć, jedno lice dodatak za njegu i pomoć, jedno lice subvenciju za utrošenu električnu energiju i sedmoro djece dječiji dodatak.

Tokom 2016. godine izvršeno je 194 različita vida edukacije službenika od kojih seminari – 42, kursevi - 7, obuke - 122, radionice - 11, treninzi - 5 i sl., a koje je pohađalo 2057 službenika granične policije, među kojima su obrađene i teme koje se tiču reintegracije povratnika.

U 2017.godini realizovano je 224 različita vida edukacije službenika od kojih su treneri na lokalnom nivou sproveli 82 obuke. Specijalističke obuke je ukupno pohađalo 2380 službenika granične policije, među kojima su obrađene i teme koje se tiču reintegracije povratnika

U 2019.godini realizovano je 219 različitih vidova edukacije službenika od kojih su treneri na lokalnom nivou sproveli 110 obuka. Specijalističke obuke je ukupno pohađalo 2556 službenika granične policije među kojima su obrađene i teme koje se tiču reintegracije povratnika

U 2020.godini realizovano je 75 različitih vidova edukacije službenika od kojih su treneri na lokalnom nivou sproveli 40 obuka. Specijalističke obuke je ukupno pohađalo 845 službenika granične policije među kojima su obrađene i teme koje se tiču reintegracije povratnika.

➤ **Obuka zaposlenih koji su uključeni u proces reintegracije povratnika kao i njihova tehnička opremljenost i obučenost**

Ovaj specifični cilj je realizovan. Naime, sa službenicima Sektora granične policije realizovano je 215 oblika obučavanja. Kroz realizovane oblike obučavanja prošlo je 2.436 službenika Sektora granične policije. Takođe, u organizaciji MUP-a, Uprave za kadrove i Crvenog krsta organizovane su tri edukacije za članove timova u lokalnim zajednicama

koji su nadležni za poslove readmisije. Pored upoznavanja i edukacije u vezi sa ovom oblašću radionica je imala i praktični dio. Polaznika je bilo 49. Realizovano je i sedam (7) edukativnih posjeta po gradovima.

Zaposleni u Direkciji za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji pohađali su:

- Radionicu o jačanju regionalnog dijaloga i saradnje u oblasti migracija (MARRI)
- Radionicu sa ciljem pružanja podrške, spremnosti nadležnih državnih organa i institucija koje su uključene u pitanju mješovitih migracija da odgovore izazovima (IOM i UNHCR),
- Dvije obuke o upravljanju radnim migracijama u sklopu Paškog procesa,
- Dvije obuke za upotrebu softvera-Podrška efektivnoj reintegraciji povratnika (Roma), na Zapadnom Balkanu,
- online edukaciju „Preduzetništvo migranata i izbjeglica“,
- Radionicu „Uticaj korona krize na migracije“,
- U aprilu 2018. godine. organizovana konsultativna radionica i angažovan ekspert u cilju izrade standardnih operativnih procedura za dobrovoljni povratak.

➤ **Zavisnost od pomoći**

Kada se radi o uslugama zdravstvenog sistema, zapošljavanja, socijalne pomoći i dr., treba imati u vidu da su ove usluge postavljene na takvim osnovama da ne poznaje bilo kakvu različitost korisnika usluga ni po kom osnovu, već je pružanje ovih usluga jedinstveno za sve. Za Crnu Goru prihvatanje lica na osnovu sporazuma ne znači samo obavezu prema drugim državama potpisnicama, nego i čitav niz aktivnosti usmjerenih na ponovnu integraciju povratnika u sve sfere života u Crnoj Gori. Problemi sa kojima se suočava ova populacija građana Crne Gore, zahtijevaju ozbiljan pristup i koordinisane aktivnosti svih relevantnih državnih organa, organa lokalne uprave, međunarodnih i nevladinih organizacija, kako bi se integracija uspješno sprovela. S tim u vezi, potrebno je u Crnoj Gori nastaviti sa unaprjeđivanjem propisa koji stimulišu integraciju povratnika u crnogorsko društvo, sprječavanje diskriminacije, netolerancije i ukupne društvene marginalizacije pojedinih grupa, a sve u skladu sa najboljim praksama i standardima EU.

S druge strane, ostvareno je ukupno 108 dobrovoljnih povratka iz Crne Gore, uključujući 21 u susjedne zemlje, koje je neposredno obrađivala crnogorska granična policija, **i 87 u zemlje porijekla uz podršku Međunarodne organizacije za migracije**. Proces dobrovoljnog povratka otežan je odsustvom konzularnih predstavništava zemalja porijekla u Crnoj Gori. Uprkos administrativnim barijerama, treba definisati proaktivniju politiku dobrovoljnog povratka i dodijeliti potrebna sredstva za ublažavanje migracionog pritiska.

Kako je podsticanje regionalne saradnje i usklađivanja s međunarodnim pravom i standardima EU preduslov za siguran i uređen povratak i readmisiju iregularnih migranata i odbijenih azilanata, te kako bi diskusija na temu readmisije prešla sa bilateralnog na regionalni nivo, Međunarodna organizacija za migracije (IOM) i Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI) zajednički su organizovale prvi regionalni sastanak na temu readmisije za zapadni Balkan. Ovaj sastanak organizovan je pod pokroviteljstvom IPA II projekta koji finansira EU „Regionalna podrška zaštitno-osjetljivom upravljanju migracijama na zapadnom Balkanu i u Turskoj“, a zajednički ga implementiraju IOM, Frontex, EASO i UNHCR.

Sastanak je sazvan kako bi se razmotrila potreba za daljom saradnjom u domenu readmisije, što su izrazile i MARRI zemlje učesnice na regionalnom zajedničkom sastanku koji je održan u novembru 2018. u Budvi. Predstavници Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Kosova i Srbije naglasili su potrebu za podrškom u usklađivanju

svog nacionalnog zakonodavstva sa relevantnim pravnim tekovinama EU o readmisiji, povećanu saradnju sa državama članicama EU, regionalnu komunikaciju kroz Zajedničke Komitete za Readmisiju i uspostavljanje efikasne saradnje sa relevantnim zemljama porijekla. Na sastanku se diskutovalo o tri specifična područja: (I) prakse readmisije, izazovi i mogućnosti zemalja učesnica MARRI-ja, (II) primjena sporazuma o readmisiji sa EU i praksa, te (III) mogućnosti saradnje sa zemljama porijekla, tako da će i buduće aktivnosti biti orijentisane na jačanje regionalne saradnje u ovom specifičnom domenu uz podršku IOM-a i MARRI-ja u cilju ispunjavanja obaveza u smislu pristupa EU.

U sklopu programa asistiranog dobrovoljnog povratka i reintegracije kancelarija IOM-a u Crnoj Gori je pružila reintegracionu pomoć za ukupno 67 osoba (25 odraslih osoba i 42 djece), odnosno crnogorskih državljana koji su boravili u EU zemljama, a vratili se u Crnu Goru u toku 2017, 2018, 2019. i 2020. godine kroz asistirani dobrovoljni povratak. Od ukupnog broja povratnika, 46 osoba se vratilo iz Njemačke, 10 iz Švajcarske, 5 iz Holandije i 6 iz Belgije. IOM će nastaviti sa realizacijom navedenih aktivnosti i u naredom periodu kroz vezane projekte kako na nacionalnom nivou tako i kroz projekte IOM misija u EU zemljama.

III. TABELA O REALIZACIJI AKTIVNOSTI AKCIONOG PLANA ZA 2020. GODINU

Strateški cilj: 1		Unapređenje sistema readmisije i povratka stranih državljana uz efikasan proces asistencije, u skladu sa zaključenim sporazumima i protokolima o readmisiji i u saradnji sa drugim državama i međunarodnim organizacijama, a sve u cilju organizovanja humanog povratka i stvaranja uslova održive reintegracije povratnika								
Operativni cilj: 1.1.		Unapređenje sistema readmisije (vraćanja i prihvatanja) i povratka stranih državljana u skladu sa zaključenim sporazumima i protokolima								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovaranja će obrazložene)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.1.1. Zaključivanje implementacionih protokola sa ostalim državama EU na zahtjev bilo koje od strana, na osnovu člana 19 Sporazuma – između Crne Gore i Evropske zajednice o readmisiji lica koja su bez	U izvještajnom periodu nije zaključen niti jedan protokol o readmisiji sa državama članicama EU. Napominjemo da je	MUP MVP UP	I Kvartal 2020	IV Kvartala 2020	Realizacija u toku	IV Kvartal 2025	2.000 € 2.000 €	0.000 €	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova Budžet Ministarstva	Ovo se aktivnost realizuje u kontinuitetu shodno AP za PP 24, i do sada je CG potpisala 15 implementacionih protokola sa državama članicama EU, I do ulaska u EU treba da potpise implementacione

dozvole boravka (pokretanje inicijative za pregovore, usaglašavanje, parafiranje i potpisivanje protokola i stupanje na snagu)	u januaru o.g., upućena Inicijativa za održavanje sastanka u cilju održavanja pregovora i zaključivanja implementacionog protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Litvanije. Do 01.11.2020. godine nije bilo povratnih informacija od strane nadležnih organa ove države.								vanjskih poslova	protokole sa svim državama članicama EU.
1.1.2. Djelotvorno i efikasno sprovođenje Sporazuma o readmisiji između Crne Gore i Evropske unije o readmisiji lica koja su bez dozvole boravka	Postupajući po sporazumima o readmisiji, od strane država EU, za period 1.1 – 01.10.2020. godine, primljeno je ukupno 159 zahtjeva za readmisiju koji su se odnosili na prihvata ukupno 242 lica, od čega je pozitivno odgovoreno na 77 zahtjeva, odnosno data je saglasnost za prihvatanje ukupno 149 lica, negativno je riješeno 76 zahtjeva, odnosno	MUP MVP UP	I Kvartal 2020	IV Kvartala 2020	Realizovano				Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova – redovna sredstva	

	nije data saglasnost za prihvatanje ukupno 86 lica. U radu je 6 zahtjeva za prihvatanje 7 lica. Na sve zahtjeve odgovoreno u propisanom roku.									
1.1.3. Zaključivanje, potvrđivanje kao Sporazuma o readmisiji sa trećim državama (pokretanje inicijative za pregovore, usaglašavanje i potpisivanje sporazuma i stupanje na snagu)	U izvještajnom periodu nije zaključen niti jedan sporazum o readmisiji sa trećim državama, ali napominjemo da je u januaru o.g., upućena Inicijativa za održavanje sastanka u cilju održavanja pregovora i zaključivanja sporazuma sa Ukrajinom i Jermenijom. Do 01.10.2020. godine nije bilo povratnih informacija od strane nadležnih organa ovih država.	MUP MVP UP	I Kvartal 2020	IV Kvartala 2020	Realizacija u toku	IV Kvartal 2025	2.000 € 2.000 €	0.000 €	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova Budžet Ministarstva vanjskih poslova	Ovo se aktivnost realizuje u kontinuitetu shodno AP za PP 24, i do sada je CG potpisala 12 bilateralnih sporazuma o readmisiji.
1.1.4. Djelotvorno i efikasno sprovođenje Sporazuma o readmisiji sa trećim državama (pokretanje	U periodu od 01.01-01.10.2020. godine nadležnim organima Srbije	MUP	I Kvartal 2020	IV Kvartala 2020	Realizovano				Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova –	

<p>inicijative za pregovore, usaglašavanje i potpisivanje sporazuma i stupanje na snagu)</p>	<p>upućeno je ukupno 10 zahtjeva za readmisiju 10 lica, od čega je za 9 lica data saglasnost za povratak, dok za 1 lice nije data saglasnost za povratak</p> <p>U istom periodu od nadležnih organa Srbije nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.</p> <p>-U periodu od 01.01-01.10.2020. godine nadležnim organima Bosne i Hercegovine upućeno je ukupno 3 zahtjeva za readmisiju 3 lica, I na sve zahtjeve je data saglasnost za povratak lica.</p> <p>U istom periodu od nadležnih organa Bosne i Hercegovine primljeno je ukupno 13 zahtjeva za</p>	<p>MVP UP</p>								<p>redovna sredstva</p>	
--	---	-------------------	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------	--

	<p>prihvatanje 15 lica, I na sve zahtjeve za prihvatanje lica je pozitivno odgovoreno.</p> <p>-U periodu od 01.01-01.10.2020. godine nadležnim organima Republike Hrvatske nije upućen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.</p> <p>U istom periodu od nadležnih organa Republike Hrvatske nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.</p> <p>-U periodu od 01.01-01.10.2020. godine nadležnim organima Republike Albanije nije upućen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.</p> <p>U istom periodu od nadležnih organa Republike Albanije</p>									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.</p> <p>-U periodu od 01.01-01.10.2020. godine nadležnim organima Kosova upućeno je 6 zahtjeva za readmisiju 6 lica, od čega je za 5 lica data saglasnost za povratak, dok za 1 lice nije data saglasnost za povratak.</p> <p>U istom periodu od nadležnih organa Kosova primljeno je ukupno 1 zahtjev za prihvatanje 1 lica, i na isti je negativno odgovoreno.</p> <p>-U periodu od 01.01-01.10.2020. godine nadležnim organima Makedonije upućeno je ukupno 2 zahtjeva za readmisiju 2 lica, I</p>									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>na oba zahtjeva je data saglasnost za povratak.</p> <p>U istom periodu od nadležnih organa Makedonije nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.</p> <p>Na sve zahtjeve odgovoreno u propisanom roku.</p>									
1.1.5. Iniciranje i održavanje sastanaka Zajedničkih odbora za praćenje implementacije Sporazuma sa readmisiji sa BIH, Hrvatskom, Srbijom, Albanijom i Kosovom	Održavanje sastanaka zajedničkih odbora	MUP MVP UP	I Kvartal 2020	IV Kvartala 2020	<p>Nije realizovano</p> <p>Izveštajni period obilježila neočekivana dešavanja u vezi sa pandemijom COVID 19 virusa, te iz tog razloga nijesu održani zajednički sastanci</p>	IV Kvartal 2022			IOM-2.000 €	Potrebno je ispoštovani novi rok za realizaciju ove aktivnosti

					komiteta za readmisiju					
Operativni cilj: 1.2.		Unapređenje sistema povratka stranih državljana kojima nije odobren boravak u Crnoj Gori i sistemski rad na dobrovoljnom povratku								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.2.1. Potpisati Memorandum o saradnji između Ministarstva unutrašnjih poslova i Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u vezi dobrovoljnog povratka i reintegracije	Organizovati radni sastanak i na njemu je izrađen Nacrt memoranduma o saradnji, nakon čega je poslat na ekspertizu u Beču. Nakon što se ugrade komentari memorandum će biti spreman za potpisivanje.	MUP UP IOM	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	II kvartal 2021	2.880 €	2.880 €	IOM	Potrebno je ispoštovati novi rok za realizaciju i memorandum potpisati u prvoj polovini 2021. godine
1.2.2. Sagledati i unaprijediti standarde operativnih procedura za sprovođenje povratka (Shodno Zakonu o strancima dobrovoljni i	Na osnovu člana 109 stav 6 Zakona o strancima ("Službeni list CG", broj 12/18), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je	UP IOM	II kvartal 2020	II kvartal 2020	Realizacija u toku	IV Kvartal 2022	1.000 €	1.000 €	IOM	Nastaviti implemetaciju i dalje unapredjivanje procedura dobrovoljnog povratka

<p>prinudni povratak stranaca je u nadležnosti SGP)</p>	<p>Pravilnik o dobrovoljnom odlasku stranca.</p> <p>Od strane IOM-a oredviđene obuke, ali su odložene zbog epidemije "corona" virusa.</p> <p>U aprilu organizovana konsultativna radionica i angažovan ekspert u cilju izrade standardnih operativnih prrocedura za dobrovoljni povratak.</p>									
<p>1.2.3. Preduzimati mjere kojima se obezbjeđuje i ohrabruje visok stepen dobrovoljnog povratka, programom podrške dobrovoljnog povratka, uključujući korišćenje i uključivanje korišćenja sredstava EU</p>	<p>Distribuiran materijal organizacionim cjelinama na terenu, odštampan od strane IOM-a.</p> <p>U 2020. Godine donijeto je 485 rješenja o</p>		<p>I kvartal 2020</p>	<p>IV kvartal 2020</p>	<p>Realizovano</p>		<p>100.000 €</p>	<p>8.500 €</p>	<p>IOM</p>	<p>Nastaviti realizaciju povratka migranata u zemlje porijekla u 2021</p>

	<p>dobrovoljnom povratku stranaca.</p> <p>U saradnji sa IOM, kroz AVRR projekat dobrovoljno je vraćeno:</p> <p>2020.g.-4 stranca, a reintegracija je obezbijedjena za 3 stranca.</p> <p>Uz asistenciju Policije kroz kupovinu putnih krata i obezbjeđivanje putnih isprava dobrovoljno je vraćeno 7 stranaca.</p>									
Strateški cilj: 2		Stvaranje preduslova za adekvatan pristup procesu povratka i reintegracije crnogorskih državljana, na svim nivoima kroz dodatno jačanje institucionalnog okvira, efikasni proces asistencije, edukaciju i uspostavljen sistem monitoringa za praćenje povratnika								
Operativni cilj: 2.1.		Jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta u cilju pružanja adekvatne asistencije povratnicima i osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju povratnicima								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja

						obrazloženje)				
2.1.1. Uspostavljanje institucionalnih mehanizama/Formiranje timove za podršku reintegraciji povratnika u lokalnim zajednicama u kojima će pored predstavnika nadležnih organa učešće uzeti i predstavnici povratnika po readmisiji	-Uspostavljeni institucionalni mehanizmi -Formirani timovi za podršku za opštine: Bijelo Polje; Rožaje; Pav; Pljevlja; Nikšić; Berane, Andijevica i Petnjica,Bar, Tuzi i za Glavni grad i opštine u okviru Glavnog grada Podgorica i Golubovci. Formiran je i Međuresorski operativni tim za pružanje podrške povratnicima po readmisiji.	MUP Predstavni ci državnih institucija na lokalnom nivou Predstavni ci lokalnih samouprava	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Mup-a		Budžet Mup-a	
2.1.2. Uspostaviti i ojačati saradnju sa NVO koje pružaju asistenciju povratnicima po readmisiji	NVO sektor ima predstavnike (Juventas) u lokalnim timovima kao i u Međuresorskom operativnom timu. Zaključen je Memorandum o	MUP NVO	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Mup-a		Budžet Mup-a	

	saradnji između MUP-a i NVO Pravni centar, na realizaciji Projekta: „Moj advokat“ koji pored ostalog ima za cilj pružanje besplatne pravne pomoći i humanitarne pomoći povratnicima po readmisiji.								
2.1.3. Jačati saradnju sa nadležnim organima država okruženja u oblasti readmisije u cilju razmjena prakse, znanja, analiza i informacija	Održavaju se redovni sastanci sa predstavnicima graničnih službi i službi zaduženih za readmisiju u regionu, i to mjesečno na lokalnom nivou, kvartalno na regionalnom i godišnje na nacionalnom nivou. Takođe u organizaciji IOM-a održavaju se sastanci šefova graničnih policija regiona.	MUP UP MVP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Uprave policije- redovna sredstva		Budžet Uprave policije- redovna sredstva

2.1.4. Izrada uporedne analize odnosa Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji I Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori, u kojoj bi se evaluirali učinci i obezbjedila osnova za dalje planiranje ovih politika	Izrada informacije Podnošenje informacije Vladi na usvajanje	MUP NVO	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Ne realizovano U novoj strategiji o migracijama i readmisiji je pojašnjeno ovaj odnos		Budžet Mup-a		Budžet Mup-a	
Operativni cilj: 2.2.		Praćenje položaja povratnika i razmjena informacija između relevantnih institucija i aktera								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
2.2.1. Pružanje pomoći povratnicima od strane nadležnih organa prilikom ostvarivanja prava na lična dokumenta	Identifikacija povratnika po readmisiji koji nemaju crnogorska dokumenta i sagledavanje njihovih potreba Bez ličnih dokumenata devet lica je identifikovano i	MUP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Mup-a		Budžet Mup-a	

	<p>izdavanje istih je u toku</p> <p>izdavanje istih je u toku</p> <p>Za devetoro djece pokrenuti su postupci kod nadležnog suda za utvrđivanje identiteta</p> <p>Obilazak ovih lica na terenu</p> <p>Izvršen je obilazak lica na terenu</p> <p>Upoznavanje ovih lica sa pravima koja im pripadaju, a u vezi sa izdavanjem ličnih dokumenta</p> <p>Ovim licima uručen je Informator za povratnike po readmisiji.</p>								
2.2.2. Uključiti crnogorske državljane u Programe zapošljavanja u okviru postojećih ili novih Programa zapošljavanja	U 2020. godini, na evidenciji nezaposlenih lica Zavoda za zapošljavanje Crne Gore identifikovano je 31 lice povratnika. Sva lica su registrovana u PJ	ZZZ CG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Zavoda za zapošljavanje-redovna sredstva		Budžet Zavoda za zapošljavanje

	<p>Rožaje-Biro rada Rožaje.</p> <p>S tim u vezi, izvještavamo da je u opštini Rožaje, identifikovanim licima koja su povratnici , zajedničkim radom koordinatora u toj opštini , shodno Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni list CG“ br.024/19) pružen stručni tretman u cilju bržeg zaposlenja i ostvarivanja prava kako kod Biroa rada, tako i kod Centra za socijalni rad. Tretman se odnosio na informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja, o mogućnostima za profesionalnu orijentaciju, o poredovanju pri zapošljavanju,</p>									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>uključivanju u mjere aktivne politike zapošljavanja, a sve u cilju njihove zapošljivosti, unapređenju i kvalifikacija i kompetencija usklađenih sa potrebama tržišta rada.</p> <p>U izvještajnom periodu 1 lice je zasnovalo radni odnos na određeno vrijeme; 4 lica su uključena u mjere aktivne politike zapošljavanja, pravo na osnovu procenta umanjene radne sposobnosti-invaliditeta ostvarila su 3 lica, 16 lica je ostvarilo pravo na materijalno obezbeđenje porodice, 2 lica su uključena u Grant-ovih dana se očekuje odluka o dodjeli sredstava.</p>									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>2.2.3. Podržati i samozapošljavanje crnogorskih državljana koji su vraćeni na osnovu sporazuma o readmisiji</p>	<p>U izvještajnom periodu 1 lice je zasnovalo radni odnos na određeno vrijeme.</p> <p>U program grantova za samozapošljavanje uključena su 2 lica – ovih dana se očekuje odluka o dodjeli sredstava.</p>	<p>ZZZ CG</p>	<p>I kvartal 2020</p>	<p>IV kvartal 2020</p>	<p>Realizovano</p>		<p>Budžet Zavoda za zapošljavanje-redovna sredstva</p>		<p>Budžet Zavoda za zapošljavanje</p>	
<p>2.2.4. Olakšati povratnicima po readmisiji pribavljanje i nostrifikaciju diploma koje su stečene van Crne Gore</p>	<p>S obzirom na novonastalu epidemiološku situaciju u Crnoj Gori, kao i u državama destinacijama u Ministarstvu prosvjete nije bilo podnijetih zahtjeva za nostrifikaciju diploma koje su stečene van Crne Gore.</p> <p>CK CG nije u 2020. godini imao zahtjeve korisnika za pomoć u ovoj oblasti.</p>	<p>MPR NVO CK CG</p>	<p>I kvartal 2020</p>	<p>IV kvartal 2020</p>	<p>Realizovano</p>		<p>Budžet Ministarstva prosvjete-redovna sredstva</p>		<p>Budžet Ministarstva prosvjete-redovna sredstva</p>	

2.2.5. Obezbijediti upis u školu djeci povratnika po readmisiji	S obzirom na novonastalu epidemiološku situaciju u Crnoj Gori, kao i u državama destinacijama u Ministarstvu prosvjete nije bilo podnijetih zahtjeva djece povratnika po readmisiji za upis u škole. CK CG nije u 2020. godini imao zahtjeve korisnika za pomoć u ovoj oblasti.	MPR NVO CK CG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Ministarstva prosvjete-redovna sredstva		Budžet Ministarstva prosvjete-redovna sredstva	
2.2.6. Obezbijediti udžbenike za djecu povratnika po readmisiji	S obzirom na novonastalu epidemiološku situaciju u Crnoj Gori, kao i u državama destinacijama u Ministarstvu prosvjete nije bilo podnijetih zahtjevaza obezbjeđenje udžbenika za djecu povratnika. CKCG je imao par zahtjeva za	MPR NVO CK CG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet Ministarstva prosvjete-redovna sredstva		Budžet Ministarstva prosvjete-redovna sredstva	CKCG će obezbijediti sredstva za obezbjeđivanje sredstava za online nastavu za djecu iz porodica po readmisiji.

	<p>obezbjedivanje udžbenika, međutim nismo bili u mogućnosti obezbijediti udžbenike za razrede koji su traženi.</p>									
<p>2.2.7. Obezbijediti obavezno zdravstveno osiguranje državljanima CG koji su vraćeni po readmisiji, shodno zakonskim propisima</p>	<p>Zakonom o obaveznom zdravstvenom osiguranju su uređena prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja</p> <p>kojim svojstvo osiguranika stiču i crnogorski državljani koji imaju prebivalište u Crnoj Gori i stranci sa odobrenim stalnim boravkom u Crnoj Gori, koji nijesu osigurani ni po jednom osnovu iz stava 1 tač. 1 do 20 ovog člana ili člana 9 ovog zakona, kao i azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom koja je odobrena u skladu sa zakonom kojim</p>	<p>MZ</p> <p>NVO</p> <p>CK CG</p>	<p>I kvartal 2020</p>	<p>IV kvartal 2020</p>	<p>Realizovano</p>		<p>Budžet Ministarstva zdravlja-redovna sredstva</p>		<p>Budžet Ministarstva zdravlja-redovna sredstva</p>	

	<p>se uređuje međunarodna i privremena zaštita stranaca, upisom u evidenciju osiguranika Fonda.</p> <p>Osiguranik, u smislu ovog zakona, ne može biti lice koje ima svojstvo osiguranika u drugoj državi, ukoliko međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije utvrđeno.</p> <p>CKCG nije u 2020. godini imao zahtjeve korisnika za pomoć u ovoj oblasti.</p>									
2.2.8. Obezbijediti privremeni smještaj tri dana od dana ulaska državljanima CG koji su vraćeni po readmisiji, za sva lica koja su u stanju potrebe za ovim vidom asistencije	Obezbijeden privremeni smještaj u dva slučaja	<p>CSR</p> <p>MUP</p> <p>Lokalne samouprave</p> <p>MRSS</p> <p>NVO</p>	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet - redovna sredstva		Budžet - redovna sredstva	U narednom planskom dokumentu odrediti jednu instituciju zaduženu za realizaciju mjere

		Crveni krst								
2.2.9. Distribucija humanitarne pomoći za reintegraciju lica vraćenih po readmisiji	Izvršena je raspodjela 60 paketa humanitarne pomoći. U 2020. godini CKCG je putem lokalnih organizacija distribuirao humanitarnu pomoć za 5 porodica po readmisiji.	MUP CK CG CSR	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet CK CG		Budžet CK CG	Prema iskustvu u dosadašnjem radu, bilo bi korisno da se informacije o porodicama i humanitarnim potrebama dostave CKCG u trenutku kada te informacije budu dostupne nadležnom Ministarstvu, kako bi se pripremio plan i obezbijedila adekvatna pomoć i podrška od strane donatora CKCG za realizaciju ove aktivnosti u momentu povratka ovih lica.
2.2.10. Pružanje podrške nadležnim državnim organima u obezbjeđivanju psihosocijalne podrške u cilju reintegracije crnogorskih državljana vraćenih po ugovorima o readmisiji, kao i pružanje podrške u uspostavljanju porodičnih veza i spajanja porodica	S obzirom na novonastalu epidemiološku situaciju u Crnoj Gori, kao i u državama destinacijama CK CG nije u 2020. godini imao zahtjeve korisnika za pomoć u ovoj oblasti.	MUP CK CG NVO	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Budžet MUP-a CK CG		Budžet MUP-a CK CG	
Operativni cilj: 2.3.		Uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima prihvata i reintegracije povratnika, naročito s aspekta organa na državnom, odnosno lokalnom nivou								

Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
2.3.1. Održavanje redovnih sastanaka Međuresorske radne grupe	<p>Mjera se realizuje u kontinuitetu i u izvještajnom periodu 01.01.-31.12.2019. godine, održane su dvije sjednice Međuresorske radne grupe.</p> <p>Svakako, u pogledu sinergije državnih organa, treba istaći da je u izvještajnom periodu održan značajan broj radnih sastanaka i da je u tim prilikama, kao i kroz neposrednu komunikaciju, razmijenjen veliki broj podataka i informacija, a naročito između Ministarstva</p>	MUP MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		Nijesu potrebna finasijska sredstva			

	unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova i Uprave policije.									
2.3.2. Imenovanje kontakt osoba u svim organima koji su uključeni u proces reintegracija	Imenovane kontakt osobe za dio organa uključenih u proces rinteegracije ali nije u svim organima koji su uključeni u ovaj proces	MUP MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	I Kvartal 2022			Budžet redovna sredstva –	U narednom planskom dokumentu planirati ovu mjeru. Rok za realizaciju I kvartal 2022. godine
2.3.3. Nastaviti sa sprovođenjem aktivnosti kako bi se preduprijedile eventualne zloupotrebe bezviznog režima, od strane povratnika po readmisiji, koji mogu biti potencijalni tražioci azila u EU	U cilju izbjegavanja odbijanja ulaza u zemlje Šengena, sa kojima je postignuta vizna liberalizacija, i vraćanja putnika koji direktno dolaze iz Crne Gore (crnogorski i strani državljani) prilikom izlaska iz Crne Gore, službenici granične policija vrše preventivne provjere o ispunjenosti uslova za izlazak iz Crne Gore i ulazak u zemlje Šengena, koje se odnose na: -količinu novčanih sredstava za	UP MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Budžet redovna sredstva –	

	<p>namjeravani boravak;</p> <p>-razlog boravka (garantno pismo, turistički vaučer, hotelska rezervacija i drugo);</p> <p>-posjedovanje povratne karte (u avionskom ili brodskom saobraćaju);</p> <p>-posjedovanje putničkog zdravstvenog osiguranja;</p> <p>-provjeru dužine boravaka u zemljama Šengena prema graničnim štambiljima otisnutim u putnim ispravama putnika; i</p> <p>-obaveznu provjeru kroz postojeće baze podataka.</p>									
Strateški cilj: 3		Promovisanje sistema informisanosti relevantnih subjekata i povratnika o svim aspektima održive reintegracije, obuka zaposlenih koji su uključeni u proces reintegracije povratnika i njihova tehnička opremljenost i obučenost								
Operativni cilj: 3.1.		Promovisanje sistema informisanosti relevantnih subjekata i povratnika o svim aspektima održive reintegracije								

Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
3.1.1. Promovisanje sistema informisanosti relevantnih subjekata i povratnika o svim aspektima održive i efikasne reintegracije i izrada, štampanje i distribucija informativnog materijala sa svim relevantnim informacijama koje se odnose na pitanja reintegracije	-Izrađen i distribuiran Informatore za povratnike po readmisiji -Izrađeni i distribuirani Mehanizmi podrške povratnicima po readmisiji-Koraci	MUP MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano		3.000 €	500 €	IOM	
3.1.2. Podizati svijest o značaju održive integracije crnogorskih državljana koji se vraćaju u CG u skladu sa sporazuma o readmisiji	CKCG je informisao lokalne organizacije Crvenog krsta o značaju pružanja podrške ovim licima u okviru mandata CK, kako bi se olakšala reintegracija ovih lica. Održana 3 sastanka sa lokalnim organizacijama CK. Edukovano 20 predstavnika CK.	MUP CK CG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Budžet – redovna sredstva	

<p>3.1.3. Organizovanje dvodnevnog seminara za predstavnike institucija i civilnog društva o izazovima upravljanja procesima reintegracija lica povratnika po sporazumima o readmisiji</p>	<p>NVO Pravni centar organizovao je Seminar 26. i 27. novembra 2020. god. u Budvi.</p> <p>Seminar je okupio 30 učesnika, predstavnika državnih organa nadležnih za proces reintegracije povratnika, kao i predstavnike civilnog društva koje se abave pružanjem servisa i praćenjem sprovođenja politika reintegracije.</p> <p>Cilj seminara je bio unaprjeđenje znanja i vještine učesnika koje će povratnicima pomoći u prevladavanju izazova u praćenju i planiranju mjera za efikasnu i održivu integracijareintegracije povratnika u Crnoj Gori.</p>	<p>MUP</p> <p>PRAVNI CENTAR</p>	<p>II kvartal</p> <p>2020</p>	<p>II kvartal</p> <p>2020</p>	<p>Realizovano</p>		<p>7.500 €</p>	<p>7.500 €</p>	<p>Pravni centar</p>	
--	---	---------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------	--	----------------	----------------	----------------------	--

3.1.4. Stavljanje u funkciju elektronske Baze podataka o licima koja su vraćena u skladu sa sporazumima o readmisiji i elektronsko uvezivanje svih nadležnih organa koji se bave ovim pitanjima (sada se radi na testnoj Bazi)	Urađena testna baza	MUP MRG	IV kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2022		40.000 €	Svjetska banka	Staviti u funkciju elektronsku bazu najkasnije do kraja 2022.godine i ispoštovati novi rok za realizaciju
3.1.5. Organizovati obuke za korišćenje baze podataka za službenike nadležnih direkcija u okviru Direktorata za građanska stanja i lične isprave MUP-a	Jedna obuka na testnoj bazi za 10 službenika je realizovana	MUP MRG	IV kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2022			Redovna sredstva	Obuke realizovati najkasnije do kraja 2022.godine. Ispoštovati novi rok za realizaciju
3.1.6. Organizovati obuke za korišćenje baze podataka za službenike lokalnih timova	Jedna obuka na testnoj bazi za 10 službenika je realizovana	MUP MRG	IV kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizacija u toku	IV kvartal 2022			IOM	Obuke realizovati najkasnije do kraja 2022.godine. Ispoštovati novi rok za realizaciju
3.1.7. Unaprijediti sistem prikupljanja, analize i razmjene podataka iz oblasti povratnika po readmisiji		MUP IOM	IV kvartal 2020	IV kvartal 2020	Ne realizovan 0 Mjera nije realizovana iz razloga složenih tenderskih procedura	IV kvartal 2022			Nosioci svi subjekti uključeni u proces reintegracije povratnika	Mjeru planirati u narednom planskom dokumentu. Kao indikatore rezultata do stavljanja u funkciju elektronske baze podataka, predvidjeti: -broj sačinjenih izvještaja na kvartalnom

										nivou o prikupljenim podacima -broj sačinjenih analiza na osnovu prilupljenih podataka
Operativni cilj: 3.2.		Jačanje profesionalizma u radu službenika i drugih aktera uključenih u proces reintegracije								
Aktivnost koja utiče na realizaciju mjere	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
3.2.1. Organizovanje redovnih obuka za članove timova u lokalnim zajednicama koji su nadležni u procesu prihvata povratnika	Organizovane dvije obuke (zbog epidemije COVID19 iste su organizovane online), kojima su obuhvaćeni svi lokalni timovi (devet timova).	MUP MRG	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Redovna sredstva	
3.2.2. Organizovanje obuka za službenike Uprave policije u cilju pružanja neophodnih informacija o pravima i obavezama povratnika po readmisiji	Izrađen je Program obrazovanja, stručne obuke i specijalističkog usavršavanja. Plan obuke je dostavljen svim relevantnim institucijama.	UP	I kvartal 2020	IV kvartal 2020	Realizovano				Uprava policije-redovna budžetska sredstva	

	Obučeno je 845 službenike po različitim temama, među kojima i tema oko pravima i obavezama povratnika po readmisiji									
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV. NALAZ EVALUACIJE

S aspekta izrade evaulacije treba napomenuti da Strategija reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016.-2020. godine **nije rađena u skladu s važećom Metodologijom** za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja ove Strategije.

Svakako će u novoj Strategiji o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021-2025. Godine, biti predviđeno sprovođenje evaulacije, u smislu da će ista biti sprovedena ex post i od strane eksternih eksperata zbog složenosti i obuhvata, ali i zbog obezbjeđivanja većeg stepena objektivnosti. Sredstva za sprovođenje biće obezbijedena budžetom Ministarstva unutrašnjih poslova. Planirano je da ovaj proces otpočne u maju 2025. godine i bude završen do oktobra iste godine, kako bi se pravovremeno obezbijedili nalazi evaluacije, koji će biti predstavljeni u završnom izvještaju, ali i u cilju obezbjeđivanja adekvatnih osnova za kreiranje potencijalno novog strateškog dokumenta.

Nalazi evaluacije daće jasan i precizan prikaz uspješnosti razvijanja politike migracija i azila, što će odrediti, da li se postižu planirani efekti zajedničkim djelovanjem svih nadležnih institucija, odnosno da li sprovedene aktivnosti vode ka unapređenju kompletnog sistema migracija.

V. OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA

S aspekta utrošenih finansijskih sredstava za implementaciju aktivnosti predviđenih Strategijom reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016.-2020. godine nije moguće dati potpun finansijski pregled planiranih i utrošenih sredstava jer je predmetna Strategija **pripremljena u skladu s ranijom metodologijom** za izradu strateških dokumenata, **kada nije postojala obaveza navođenja finansijskih pokazatelja u vezi s realizacijom mjera i aktivnosti.**

Ipak, pored toga, ovdje treba ukazati da je realizacija aktivnosti strategije finansirana iz redovnih budžeta ministarstava, iz projekata međunarodnih organizacija, donacija i projekata NVO. Nije bilo moguće uraditi presjek uloženi finansijskih sredstava za pojedine realizovane aktivnosti jer ranija metodologija nije predviđala prikaz utrošenih finansijskih sredstava za svaku aktivnost pojedinačno, ali gdje je za to postojala mogućnost izvori finansiranja i utrošena sredstva su prikazana kroz godišenje izvještaje koje je usvajala Vlada Crne Gore.

VI. PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA

Na kraju perioda za koji je Strategija reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016.-2020. godine donijeta većina aktivnosti su realizovane ili su u toku realizacije, s tim što postoje aktivnosti koje zahtijevaju dodatne intervencije od institucija nosilaca ovih aktivnosti, kao i aktivnosti koje nijesu u potpunosti realizovane, stoga je

prepoznata potreba za njihovim unapređenjem, te posebnu pažnju treba posvetiti baš ovim aktivnostima. S druge strane aktivnosti koje su uspješno realizovane nužno ne podrazumijevaju da ih ne treba predvijeti i za naredni period u cilju unapređenja sveobuhvatnog sistema mješovitih migracija u Crnoj Gori.

Za naredni period planiranja politika u oblasti readmisije i reintegracije povratnika treba posebno imati u vidu **preporuke iz izvještaja EK za Crnu Goru**, posebno na posljednji izvještaj iz oktobra 2020. godine (**Radni dokument – Izvještaj za Crnu Goru za 2020. godinu**), u kojem je data preporuka da „**Crna Gora mora da nastavi s naporima u pogledu suočavanja s migracionim pritiskom, daljim razvojem svoje međunarodne saradnje na readmisiji i podržavanjem uspješne reintegracije povratnika, povećanjem kapaciteta za procesuiranje mreža krijumčarenja migranata, povećanjem kapaciteta za prihvata i poboljšanjem sistema prikupljanja podataka o svojim migrantima**“.

S tim u vezi, u narednom periodu je potrebno sljedeće:

- da Ministarstvo unutrašnjih poslova kontinuirano **inicira vođenje pregovora u cilju usaglašavanja i potpisivanja protokola** o readmisiji sa ostalim državama članicama EU sa kojima Crna Gora nema potpisane protokole. Takođe, potrebno je nastaviti procedure u vezi zaključivanja sporazuma o readmisiji sa trećim državama, prije svega sa Ruskom Federacijom i Gruzijom (tekst sporazuma je potpuno usaglašen), zatim sa Ukrajinom i Islandom (pokrenut je postupak elektronskog usaglašavanja), Jermenijom kao i sa državama/glavnim izvorima neregularnih migranata, kao što su Pakistan, Irak, Iran, Maroko i Alžir. Isto tako, potrebno je rodovno iniciranje i održavanje sastanaka Zajedničkih odbora za praćenje implementacije Sporazuma sa readmisiji sa EU, BIH, Hrvatskom, Srbijom, Albanijom i Kosovom.
- da Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije **unaprijede standardne operative procedure za sprovođenje povratka** u smislu preduzimanja mjera kojima se obezbjeđuje i ohrabruje visok stepen dobrovoljnog povratka, programom podrške dobrovoljnog povratka, uključujući korišćenje i uključivanje korišćenja sredstava EU, te s tim u vezi potpuno usaglasiti i potpisati Memorandum o saradnji između Ministarstva unutrašnjih poslova i Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u vezi dobrovoljnog povratka i reintegracije. Uprkos administrativnim barijerama, treba definisati proaktivniju politiku dobrovoljnog povratka i dodijeliti potrebna sredstva za ublažavanje migracionog pritiska, što je i konstatovano u izvještaju EK za 2020. godine.
- potrebno je da Ministarstvo unutrašnjih poslova, kao krovna institucija u reintegraciji povratnika, **značajnije uključi jedinice lokalne samouprave u sprovođenju mjera i aktivnosti na planu integracije povratnika u lokalnim zajednicama**, što podrazumijeva uspostavljanje institucionalnih mehanizama/Formiranje timove za podršku reintegraciji povratnika u svim lokalnim zajednicama u kojima će pored predstavnika nadležnih organa učešće uzeti i predstavnici povratnika po readmisiji, uspostavljanje i jačanje saradnje sa NVO koje pružaju asistenciju povratnicima po readmisiji i jačanje saradnje sa nadležnim organima država okruženja u oblasti readmisije u cilju razmjena prakse, znanja, analiza i informacija. Posebno treba obratiti pažnju na aktivnosti koje se odnose na pružanje pomoći povratnicima od strane nadležnih organa prilikom ostvarivanja prava na obezbjeđenje privremenog smještaja.
- da Ministarstvo unutrašnjih poslova **Uspostavi elektronske Baze podataka o licima koja su vraćena u skladu sa sporazumima o readmisiji** i elektronski uveže sve nadležne organe koji se bave ovim pitanjima, jer nedostatak tačnih i pouzdanih podataka o povratnicima jedan je od ključnih problema za planiranje programa podrške ovim licima, kao i sa organizovanjem kontinuiranih obuka za članove timova u lokalnim zajednicama koji su nadležni u procesu prihvata povratnika.
- U narednom periodu planiranja startaškog dokumenata u oblasti readmisije povratnika **neophodno je jasno definisanje početnog stanja, strateških ali i operativnih ciljeva, kako bi izvještavanje moglo biti objektivno i precizno, a indikator uspjeha mjerljiv**, a ujedno, s obzirom na novu metodologiju, potrebno je u budućem periodu planirati finansijska sredstva za realizaciju svake aktivnosti pojedinačno, kako bi imali presjek utrošenih sredstava.